

Skillevegger og liggeatferd

Forfatter

Rebecca Ehrlenbruch, Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap - UMB

Grete H. M. Jørgensen, Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap - UMB

Inger Lise Andersen, Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap - UMB

Knut E. Bø, Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap - UMB

Sammendrag

Ved Universitetet for Miljø- og Biovitenskap (UMB) er det prøvd ut ulike typer skillevegger på liggeareal i binger for geiter. Det viste seg at skilleveggene ikke hadde noen påvirkning på dyrenes liggeatferd, men de viste en klar preferanse for å hvile med veggstøtte.

Publisert

2009

Referanse

Sau og Geit nr. 3/2009

Utskriftsdato

22.07.2019 www.fag.nsg.no

Skillevegger og liggeatferd

Ved Universitetet for Miljø- og Biovitenskap (UMB) er det prøvd ut ulike typer skillevegger på liggeareal i binger for geiter. Det viste seg at skilleveggene ikke hadde noen påvirkning på dyrenes liggeatferd, men de viste en klar preferanse for å hvile med veggstøtte.

Negative sosiale interaksjoner (stanging, dytting, jaging og fortrenning fra liggeplassen) ble også studert, men heller ikke her hadde skillevegger stor betydning.

Bingearreal

Geiter i norske fjøs holdes som regel i små binger sammenlignet med andre land. I for eksempel Sverige og Sveits ligger anbefalingene på 1,0 m² per geit, mens for økologisk geitehold kreves det 1,5 m² per voksen geit. Generelt foretrekker geiter å holde en viss avstand til sine flokkmedlemmer, og studier har vist at de ligger mindre i

kroppskontakt sammenlignet med sau. For å øke avstanden mellom dyrene kan man enten øke totalarealet eller, som tidligere forsøk har vist, dele arealet opp i to plan, med liggehyller i høyden. Et annet alternativ er å sette inn skillevegger i bingen som gir en kunstig deling av arealet mellom dyrene.

Liggeatferd

De fleste husdyr foretrekker å hvile inntil en vegg. Grunnet til dette kan være den økte liggekomforten, men det kan også tenkes at dyrene øker avstanden seg i mellom ved å fordele seg mer langs veggene. Ved å sette inn skillevegger på liggearealet øker man bingens totale vegglengde slik at flere individer får sjansen til å ligge med veggstøtte og samtidig kan man på en kunstig måte skape en viss avstand mellom dyrene. «Ute av syne, ute av sinn» kan være en mulig forklaring på hva som skjer. Geitene får flere fluktmuligheter og kommer seg bort fra synsfeltet til dominante individer. Gjennom et kontrollert forsøk ved UMB på Ås ønsket vi å teste om innsetting av skillevegger på liggearealet påvirket geitenes atferd.

Forsøksoppsett

I fem av seks binger ble ulike utforminger av skillevegger satt inn på liggearealet, mens den siste bingen fungerte som en kontrollbinge uten skillevegger. Skilleveggene hadde

følgende utforming: horisontal vegg, kryss vegg, vertikal vegg, vegger oppsatt som liggebåser og tre vegger hvor hver vegg pekte inn mot midten av liggearealet. Liggearealet var bygget opp med en tett trepall og strødd med litt sagflis. I hver bing ble det holdt fire geiter og disse hadde et like stort ligge- og aktivitetsareal, noe som gav et totalt areal på 1,5 m²/geit. Det ble lagt tregrinder i aktivitetsarealet slik at det skulle være ubehagelig å ligge der.

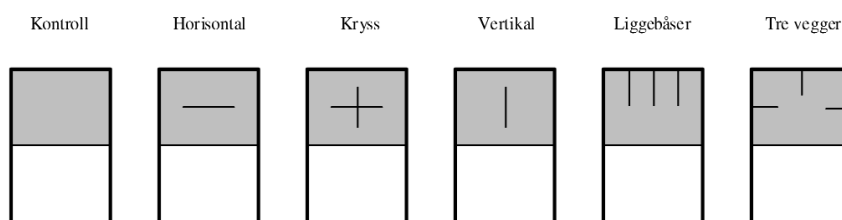
Effekt av skilleveggene?

Skilleveggene hadde ingen stor påvirkning på geitenes totale liggetid, synkronitet i liggeatferd eller hvor mye de lå i aktivitetsarealet. Geitene lå svært sjelden i kroppskontakt med mer enn én geit. Heller ikke antall negative sosiale interaksjoner ble påvirket av om det var skillevegger i bingen eller ikke.

Det må sies at ikke alle skillevegg-typer var like enkle for geitene å ligge inntil. Enkelte typer som f.eks. kryssvegg gav geitene et begrenset med antall liggeposisjoner, og det ble observert at ei geit var i stand til å blokkere andre fra liggearealet på grunn av liggeposisjonen. Likeledes opptok noen skillevegger mye plass og det var vanskelig å trekke seg tilbake fra en konflikt. Det kan hende at geitenes atferd hadde vært annerledes dersom det hadde vært mer plass mellom bingevegg og skillevegg, noe som bør studeres i fremtiden.

Figur 1. Utformingen av skilleveggene satt inn på liggearealet.

Roar Pelsindustri DA

Kampebråten 10, Pb. 157, 1300 Sandvika, etablert 1946

Mottar alle sorter skinn for beredning
Alle sau- og lammeskinn leveres vaskbare
Skinnlevering alle dager, også lørdager og søndager

Beredningspriser sau/lam, stor sau/vær:

1 stk.: 260,- / 2-5 stk.: 240,- / 6-10 stk.: 235,-
11-15 stk.: 230,- / 16-25 stk.: 225,- / Over 25 stk.: 200,-

Alle priser eks. mva.

Sammenlign gjerne vår kvalitet/pris

Vi har henteavtale med de fleste slakterier

www.roarpels.no - Tlf.: 67 54 87 02 - E-post: roarpels@start.no

Hviler med veggstøtte

Geitene lå signifikant mer inntil både skille- og bingevæggen, i forsøksbingene sammenlignet med i kontrollbingen. Kontrollbingen hadde ikke like lang total vegg lengde som forsøksbingene og hadde derfor en høyere andel geiter som lå uten veggkontakt. Dette konstaterer at geiter har en

preferanse for å ligge med veggstøtte som mange andre husdyr, og velger dette dersom de har muligheten til det.

*Av Rebecca Ehrlenbruch,
Grete H. M. Jørgensen,
Inger Lise Andersen og Knut E. Bø.
Alle forskere ved (UMB)*

Mer om fysisk og sosialt miljø for geit og geiteforsøk finner du på:
www.umb.no/iha/geit

Tabell 1. Effekt av skillevegger på liggeatferd (gjennomsnitt av totalt antall observasjoner eller liggeobservasjoner) og negative sosiale interaksjoner hos geit. Tall i rødt gav signifikant forskjell mellom bingetyper.

Atferd	Kontroll	Horisontal	Kryss	Vertikal	Liggebåser	Tre vegger
Total liggetid (% av tot.obs.)	68	67	67	67	65	65
Alle ligger samtidig (% av tot.obs.)	44	40	42	44	39	42
Ligge i aktivitetsareal (% obs.ligg)	9	12	11	11	7	14
Ligge inntil bingevegg (% obs.ligg)	72	57	61	68	6	40
Ligge inntil skillevegg (% obs.ligg)	-	29	27	13	85	43
Ligge på liggearealet uten veggstøtte (% obs.ligg)	20	2	1	9	2	3
Ligge i kroppskontakt med en geit (% obs.ligg)	13	7	11	15	8	9
Ligge i kroppskontakt med flere geiter (% obs. ligg)	0,4	0,4	0,0	0,2	0,7	0,1
Antall offensiv atferd pr. geit/6 timer	6	6	10	7	6	6